

למרות המלחמה, מדינות המפרץ לא יפסיקו להשקיע בספורט. ויש להן סיבה טובה

למרות שכטב"מים פוגעים במתקני התפלה וגז, והכלכלה המקומית דועכת, במפרציות לא ימהרו למשוך את ההשקעות מהספורט העולמי • מתי הפך הכדורגל למרכיב קריטי בתעשייה הביטחונית של קטאר וסעודיה, כיצד התרמית של המדינות נפגעה במלחמה, ולמה איראן לא תמהר לבטל את ההשתתפות במונדיאל שייערך בארה"ב?

הרבה מה להפסיד. במילים אחרות, מדינות המפרץ אומרות לפקיסטן: 'אתם צריכים אותי יותר ממה שאני צריך אתכם'.

"לדעתי, גם אם נראה קיצוצים בספורט - הם יהיו מינוריים ונקודתיים. זאת אומרת, יכול להיות שממילא הייתה קבוצה לא רווחית שהגיע הזמן לבחון את ההשקעה בה, והמבצעים הנוכחיים הם רק הודמגות לעשות כן. האיום כבדו במקומו מונח, אך היישום יהיה הרבה פחות דרמטי. בסוף צריך לזכור שסוכנויות דירוג אשראי, כמו מודי'ס למשל, עדיין מדרגות את מדינות המפרץ במצב כלכלי טוב".

אז הם לא ימהרו לגעת בפריז סן-זרמן? "לא".

"הספורט משקף זרמי עומק"

ד"ר ארמוני, המתמחה בקטאר, מודה שהספורט כשלעצמו מעולם לא עניין אותו במיוחד, אך הוא הגיע לתחום כמעט בלית ברירה. "ספורט הוא כבואה משמעותית לתהליכים חברתיים רחבים", הוא אומר. "רק כדי לסבר את האוזן - ב-2024 החליטו הקטארים להקדש את האחיזה בתוך המדינה וביטלו את הבחירות. הסממן המובהק ביותר למהלך היה החלפת הנשיאים במועדוני הספורט המקומיים. הספורט יכול ללמד אותנו המון על הכלכלה והגיאופוליטיקה של מדינה".

"במהלך מלחמת 'חברות ברזל', צרפת וקטאר תיאמו ביניהן הכנסת תרופות לרצועת עזה, ובפגישה שנערכה בין האמיר הקטארי לנשיא הצרפתי מקרון עמד ביניהם השחקן קיליאן אמבה. אפשר היה ממש לשמוע אותם מדברים ב'סמול טוק'. על הכף מונחים עניינים קריטיים, אבל הכדורגל הוא חלק בלתי נפרד מהאירוע. הספורט משקף זרמי עומק המלמדים אותנו על השקעות וזרות ועל המתרחש בקטאר ובערב הסעודית בזמן מלחמה".

ניקח לרגע צעד אחד אחורה מה-ספורט. איך נראתה התקופה האחרונה?

ד"ר אריאל אדמוני חוקר בכיר במכון ירושלים, מומחה לקטאר

תעודת זהות

איש: בן 34, גר בפתח תקווה

מקצועי: עמית מחקר בכיר במכון ירושלים לאסטרטגיה וביטחון. בתוארו השני חקר את מדיניות החוץ הקטארית ובתוארו השלישי בבר אילן חקר את מדיניות הפנים שלה. מרצה בפורומים צבאיים ומדיניים

עוד משהו: מגדיר את עצמו כ"תולעת ספרים"

סצנה מעניינת: הבעלים של קבוצת פריז סן-זרמן, נאסר אל-ח'ליפי - שמגיע מאחת המשפחות החשובות בקטאר - עמד תחת ארבע חקירות שחיתות בצרפת. אלא שמרגע שפרזי זכתה בליגת האלופות, אותו אדם שסומן על ידי רשויות האכיפה הוזמן לארמון האליזה. שם, כשהוא מניף את חולצת המועדון הנשיא עמנואל מקרון אמר לו: 'אנחנו מודים לך ולקטאר על המשך ההשקעות שלכם במדינה שלנו'.

זאת אומרת, זה לא רק ספורט. אנחנו נוטים להתוות את המפרציות ימשיכו להרעף מטובם על יבשת אירופה, אבל המנגנון הוא דו-צדדי: ענף הספורט העניק לקטאר מינוף ולאמירויות השפעה. חלק ניכר מדעת הקהל במערב אינו בקי בגיאופוליטיקה, אבל ברגע ששמות המדינות הללו מתנוססים על חולצות השחקנים או על נתיבי התעופה המובילים בעולם - העוצמה הרבה מתורגמת להשפעה אורחית ממשית". יש לציין כי בהקשר הגיאופוליטי, עבור מדינות המפרץ יבשת אירופה היא עוגן קריטי במלחמה הנוכחית. "לא בכדי ראינו רצף מפגשים עם האיחוד האירופי, כשחלק מהבכירים אף סייעו במישור ההגנתי. במובן הזה, ההשקעה בספורט - שנועה לצבור תודעה חיובית בקרב דור העתיד - היא למעשה נדבך בלתי נפרד מהתעשייה הביטחונית של המדינות הללו".

זה אומר שאם מקבלי ההחלטות בקטאר צריכים להחליט היום מאיפה להביא תקציב ביטחון - אין סיכוי שיגיעו בספורט? אנהנו שומעים בחדר האחורון דיווחים ואיומים על כך שמדינות המפרץ ישקלו את ההשקעות הללו מחדש. "קודם כל, מדובר לרוב במשטרים דיקטטוריים שמוציאים החוצה רק את המידע שהם מעוניינים בו. האיום במשיכת השקעות הוא כלי משמעותי, והמשטרים הללו מעוניינים שהוא יישאר על השולחן. בימים אלו, למשל, אנחנו רגים בהפסקת האש ומי שמתוכנן היא פקיסטן. גם הקטארים וגם הסעודים מושקעים בפקיסטן מאוד - אם הפקיסטנים ירשו לעצמם יותר מדי, הם יודעים שיש להם

אלון פרל

פודקאסט על ספורט, כלכלה, ומה שביניהם. אורחים מעולם הספורט יספרו לנו דווקא על נושאים פחות שגורים עבורם - כסף וביזנס

במשך שנים מנסות מדינות המפרץ לקנות את דרכן למערב באמצעות השקעות הון עתק בספורט העולמי. קטאר, למשל, רכשה ב-2011 את פריז סן-זרמן; איחוד האמירויות בחרה לרכוש את מנצ'סטר סיטי; וערב הסעודית תקעה יתד, בין היתר, באמצעות ניוקאסל האנגלית. אלא שכעת, לאחר חודש וחצי של לחימה מול איראן ופגיעה משמעותית בכלכלת האזור, ייתכן שהגיע הזמן לחשב מסלול מחדש.

האם המדינות יצמצמו את השקעות הספורט לטובת תקציבי הביטחון? האם התגייסה בדרך להסתייג?

מחקירות שחיתות - לארמון האליזה

כדי להבין את המצב לעומק, אירחנו השבוע פודקאסט "מגרש עסקי" את ד"ר אריאל אדמוני, חוקר בכיר במכון ירושלים לאסטרטגיה וביטחון. "אנחנו מדברים על מה שקרא 'מדיניות העוצמה הרכה'", מסביר ד"ר אדמוני. "מדיניות ספורט החליטו לפני שנים לקחת את קרנות העושר שלהן, המבוססות על משאבים טבעיים - גז קטארי, נפט סעודי וכו' - ולהשקיע אותן בקבוצות ספורט מחוץ לשטחן. הרווח שלהן אינו נמדד רק בכסף שנכנס כתוצאה מההשקעות הללו, אלא מתורגם גם מבחינה דיפלומטית".

מה זה אומר? "לפני כמה חודשים, למשל, נרשמה

צילום: רויטרס - Thomas Padilla

כוח המינוף הספורטיבי. מקרון ובעלי פ.ס.ס נאסר אל-ח'ליפי בארמון האליזה

שכוללים בניית מקלטים ומרחבים מוגנים - רואים לנגד עיניהם את המטרה, והמטרה היא, ללא ספק, המונדיאל".

לקראת סיום, קשה להתעלם מהאירוע הגדול שהתרחש בחורש יוני הקרוב - המונדיאל. מעבר לעובדה שמדובר בטורניר הגדול בהיסטוריה (48 נבחרות שישחקו בשלוש מדינות: ארצות הברית, קנדה ומקסיקו), ישנו סיפור אחד שעשוי לתפוס את הכותרות כולן: נבחרת איראן, שאמורה לשחק על אדמת ארצות הברית. לפי שעה, עדיין לא ברור אם הדבר ייצא לפועל; האיראנים ניסו להעביר את משחקיהם למקסיקו, אך הבקשה לא אושרה.

"זה כמובן מורכב ותלוי במצב הביטחוני והמדיני עד אז, אבל אני אומר שהכדורגל לא יהיה הקש שישבור את גב הגמל", אומר ד"ר אדמוני. "אם ראינו בכירים אמריקאים ואיראנים לוחצים ידיים בפקיסטן, אז אני מאמין שיימצאו הסדרים שיאפשרו את השתתפותה של איראן. בסופו של דבר, לספורט יש משקל סגולי גדול בהרבה מכפי שנוטים לחשוב".

כזכור, במונדיאל שהתקיים בשנת 2022 הנבחרת האיראנית השתתפה ואף פגשה את נבחרת ארצות הברית - משחק שהסתיים בלחיצות ידיים ובמחווות ספורטיביות בין השחקנים. באותו טורניר הקהל האיראני שרק בוז להמנון שלו, וחלק מהשחקנים סירבו לשיר אותו במשחק הפתיחה. "בתוך המקום הזה שבו הספורט מנצח - ברור שהוא גם אירוע פוליטי", מסכם אדמוני. "גם אם יושגו הסדרים, הם לא ייעשו במנותק מהמגרש. הספורט הוא חלק מהחיים, והוא משמעותי גם עבור מקבלי ההחלטות".

הגיעה דווקא מעולם הכדורסל. השנה, לראשונה אי פעם, קבוצה מדובאי משתתפת בטורניר היורוליג. לפי הדיווחים, אחד משחקניה המובילים, הכדורסלן אלכסה אברמוביץ', התלבט בתחילת העונה אם לחתום במכבי תל אביב - אך בחר לחתום בדובאי בשל המצב הביטחוני בישראל. האירונים המרה נרשמה כאשר רסיסי יירות פגעו במלון הסמוך לדירתו, בזמן שמשפחתו שהתה בה.

"המשפחה שלי קיבלה הודעה למצוא מחסה, אך למרות זאת, האירוע לא היה קל. זה הפתיע את כולם", סיפר אלכסה אברמוביץ'. דובאי, אנב, נאלצה לשחק את המשך משחקיה בטורניר היורוליג מחוץ לגבולותיה - ממש כמו הנציגות הישראליות.

"אנחנו כבר לא זוכרים את זה, אבל לפני המלחמה היו מלחמות קרטלים במקסיקו, והתעוררו פסקות בנוגע לילכולתה לארח את המונדיאל (מקסיקו צפויה לארח את הטורניר הקרוב לצד ארצות הברית וקנדה, א"פ), אומר ד"ר אדמוני. "קטאר ניסתה להציע את עצמה כחלופה בטוחה, אבל עכשיו היא כבר לא ממש יכולה להתהדר בכך.

"לא בכדי שר הספורט הקטארי, השייח' חמד בן ח'ליפה בן אחמד אאל ת'אני, הגיע לכפר האולימפי המוקדם בימים אלו לקראת אולימפיאדת אסיה, שתתקיים בשנת 2030. המטרה היא לשדר: 'אנחנו חוזרים לשגר. זה יחק חורש חורשיים, אבל אנחנו פה. אל תעזבו אותנו'".

יש סיכוי שבאמת ינמשו את מדינות המפרץ? המונדיאל שמתור כנן לשנת 2034 אכן ייערך בערב הסעודית?

"אני לא רואה אפשרות שינמשו אותן. אני גם מאמין שחלק מהתכנונים הסעודיים הנוכחיים -

רונה במדינות המפרץ? הן האמינו שיהיו חלק מהאירוע הזה?

"המלחמה הזו לא באה בטוב לאף אחת ממדינות המפרץ - אין הנוגע למיגון אורחי. בשבועות הראשונים של הלחימה אף דווח כי משלחת של פיקוד העורף הגיעה לאיחוד האמירויות מישראל כדי לייצג בנושא. גם נשיא אוקראינה, וולודימיר זלנסקי, הגיע לסיבוב פגישות באיחוד האמירויות, בערב הסעודית ובקטאר, וחתם על הסכמים לאספקת מיינרים.

"הפגיעה במדינות המפרץ הייתה קודם כל פיזית: כוויית ספגה פגיעות במתקני ההתפלה, קטאר נפגעה בנכס האסטרטגי ביותר לייצור גז (בראס לאפן, א"פ), וגם סצנת התירות בדובאי נפגעה. יש כאן פגיעה במרקמים רבים - חברתיים, פוליטיים וכמובן כלכליים".

ואין נראה עולם הספורט הפנימי במפרץ? המשחקים המשיכו להת- קיים כסדרם?

"ראשית, קשה להתייחס ל'מדינות המפרץ' כאל מקשה אחת; מבחינת התקפות לא ניתן לזהות גוש אחיד. באופן כללי, איחוד האמירויות הייתה בקו ההתקפי ביותר, וגם בחריין רמתה לה בכך. הסעודים נותרו 'על הגדר', בעוד הקטארים והעומאנים ניצבו מהעבר הקדמי. זה התבטא גם בהיקף המתקפות: על איחוד האמירויות ירו יותר מאשר על ישראל אפילו, ובעומאן ירו פחות - אף שגם שם נגרמה תקיפת משמעותית.

"הדבר השפיע ישירות על היכולת של המדינות לחזור לשגר. שבועיים לפני שהחלה הפסקת האש, הקטארים הכריזו בקול גדול על חזרה לשגר, בעוד שבחריין ובאיחוד האמירויות התלמידים המשיכו בלימיה מרוחק. אם נתייחס ספציפית לענף ספורט, בכל המדינות ניכרה פגיעה ברמה כזו או אחרת: אפילו אצל הקטארים 'ליגת הכוכבים' הושבתה.

"מנגד, כחלק ממהלך החזרה לשגר, הקטארים החזירו במהירות את ליגת הכדורסל המקומית ומיהרו להכריז, עוד לפני שהחלה הפסקת האש, כי משחק הגמר ייערך ב'16 באפריל. קטאר יכולה להרשות לעצמה את ה'לוקסוס' הזה, מה שלא התאפשר באיחוד אמירויות. אנב, חשוב לציין כי גם בזמן הפסקת האש, המתקפות על חלק מהמדינות, כמו כוויית, נמשכות".

"התדמית של המדינות נפגעה"

מלבד השקעות העתק בספורט העולמי, בשנים האחרונות מתרחשת גם תנועה הפוכה: הספורט העולמי מגיע גם אל מדינות המפרץ. הכדורגל הסעודי הפך למוקד משיכה לכוכבים כמו כריסטיאנו רונאלדו וניימאר; המונדיאל ב'2022 נערך בקטאר; ר'2034 צפוי הטורניר היוקרתי להגיע לערב הסעודית. אלא שכתע, המלחמה עם איראן מציבה מחשש את שאלת הביטחון במדינות הללו. כך, למשל, משחק הראווה בין ספרד לארגנטינה, שהיה

אמור להיערך ב'23 במרץ בקטאר, ושעברו כבר נמכרו כ'80 אלף כרטיסים - נדחה. גם מרוצי פורמולה 1, שתוכננו לתחילת אפריל בבחריין ובערב הסעודית, בוטלו.

לדברי ד"ר אדמוני, ביטולים אלו פוגעים אנושות בתדמיתן של מדינות המפרץ. "ראינו דיווחים על כך שרונאלדו חזר למדריד לכמה ימים על רקע המצב, והרושם שנוצר מכך הוא שמסוכן שם. צריך להבין במאז שנות ה'90 המדינות הללו מיתגו את עצמן כ'האב' - מרכז עולמי לכנסים, לעיתונות ולתרבות. התרמית הזו נשענת לא רק על כסף, אלא כראש ובראשונה על יציבות ביטחונית, ואין ספק שהיא נפגעה עכשיו במישור הזה.

"לזה אפשר להוסיף את העובדה שמדינות המפרץ אינן מקומות העבודה הנוחים ביותר בעולם. גם אשתו של רונאלדו, למשל, עוררה סערה כשהעלתה תמונות בבגדים חשופים. זה אולי מתגמד לעומת סכומי העתק שהם מקבלים, אבל האפקט הוא מצטבר: חוקים נוקשים, סימני שאלה סביב הביטחון, וגם כביס הכלכלה. אפילו אם סימן השאלה הכלכלי לא יתממש, והכל יהיה בסדר - עצם קיומו גורם לאנשים לתהות 'העולם חוסך? האם המועדון שאני משחק בו יוכל לפרנס אותי גם בעוד שנה?'. הדינמיקה נפגעת.

"אפרופו קטאר, יש סיבה לכך שהם מיהרו להחזיר את ליגת הכדורסל המקומית: אליפות העולם ב'2027 אמורה להיערך שם, והם לא רוצים שאיש יערער על כך".

איראן תשחק על אדמת ארה"ב?

אחת הדוגמאות הממחישות את הסדרים בתרמית מדינות המפרץ

4.25 מיליארד אירו שווי קבוצת הכדורגל פריז סן רשות ההשקעות הקטארית

99 המחשה של הסדק בתדמית המפרץ: הכדורסלן אלכסה אברמוביץ' התלבט אם לחתום במכבי ת"א - ובחר בדובאי בשל המצב. במלחמה, רסיסים נפלו סמוך לדירתו

99